

شناسایی مؤلفه‌های مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان

قاسم بامیری^۱، محسن دیبایی صابر^۲، سیف اله فضل الهی قمشی^۳

چکیده:

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه بود.

روش: روش پژوهش رویکرد آمیخته اکتشافی بود. در روش آمیخته در دو فاز کیفی و کمی که در بخش کیفی از روش تحلیل مضمون و در بخش کمی از تحلیل توصیفی از نوع پیمایشی استفاده شد. جامعه آماری شامل کلیه اساتید دانشگاه فرهنگیان، دولتی، آزاد اسلامی و معلمان استان چهارمحال و بختیاری که در بخش کیفی ۱۵ نفر مصاحبه در حد اشباع و در بخش کمی ۲۳۰ نفر از به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری در بخش کیفی مصاحبه نیمه‌ساختارمند و در بخش کمی پرسشنامه ۱۲۷ سؤالی محقق ساخته بود. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات در بخش کمی از نرم افزار SPSS-26 و نرم افزار اسمارت PLS و در بخش کیفی براساس رویکرد گرنند تئوری از تحلیل مضمون استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد، شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی شامل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی بوده است.

نتیجه‌گیری: پیاده‌سازی آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه به‌طور حتم موجب توسعه دانشی معلمان و رشد مهارت‌های فردی معلمان می‌شود و آنان نسبت به پرورش قابلیت‌ها و استعدادها خود آگاه خواهند شد.

کلیدواژه‌ها: آموزش، توسعه حرفه‌ای معلمان، رویکرد کارآفرینانه.

^۱ - دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

^۲ - دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) m.dibaei1359@gmail.com

^۳ - دانشیار گروه برنامه‌ریزی آموزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

مقدمه

ایده توجه به کارآفرینی^۱، شور و شوق زیادی در چند دهه گذشته ایجاد کرده است و اثرات زیادی برای این توجه ذکر شده است که می‌توان از جمله مهم‌ترین آنها به نتایجی چون رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال، رشد فردی، افزایش مشارکت مدرسه در خدمات‌دهی، بهبود کیفیت خدمات و فعالیت‌ها، می‌توان اشاره کرد (می و سیمکو^۲، ۲۰۲۰). کارآفرین فردی است که به صورت عقلایی و منطقی در مورد ایجاد هماهنگی در منابع کمیاب داوری کرده و تصمیم‌گیری می‌کند و مهم‌ترین ویژگی‌های افراد کارآفرین اعتماد به نفس، استقلال رای، خوش‌بینی، نیاز به موفقیت، پشتکار، سخت‌کوشی، پیش‌گامی، خطرپذیری، اشتیاق به کارهای بزرگ، رفتار هدایتگرانه است. کارآفرینان توانایی لازم در بهره‌گیری از فرصت‌ها، نیروهای آنها در نوآوری و ظرفیت آنها در قبال موفقیت به معیاری تبدیل شده است که کارآفرینی نوین توسط آن سنجیده می‌شود و این معیار در همه‌جا پذیرفته شده است (آکتون^۳، ۲۰۱۹).

کارآفرینی در سراسر جهان در حال رشد است و معلمان کارآفرین سهم مهمی در بهبود کیفیت آموزشی و ارتقای نوآوری دارند. وجود شایستگی‌هایی در معلمان تا حد بسیاری نتایج اثربخش برای کارآفرینی در پی دارد و یادگیری مهارت‌های کارآفرینانه به تمایل دانش‌آموزان برای شروع کسب‌وکار و مشارکت در کارآفرینی منجر خواهد شد (وو، وانگ و وو^۴، ۲۰۲۰)؛ بنابراین، توسعه کارآفرینی را نمی‌توان از شایستگی معلمان کارآفرین جدا کرد. در این میان آموزش کارآفرینانه از معلمان می‌خواهد تادانش، مهارت و نگرش لازم را از طریق روش‌های متفاوت آموزشی به دانش‌آموزان بیاموزند (یوان و وو^۵، ۲۰۲۰). به عبارتی، همراه با آشکارشدن تأثیر کارآفرینی در روند اشتغال‌زایی و رشد اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته، تلاش برای آموزش و تعمیم دانش و روحیه کارآفرینی در میان مدیران، تجار و فراگیران (کارآفرینان بالقوه) و کارآفرینان بالفعل شدت گرفته است و هدف از آن تربیت افرادی است که بتوانند پس از تکمیل تحصیلات خود افرادی «کارآفرین» شوند و کسب‌وکاری را راه‌اندازی کنند (گوریو، یوریانو و گاجون^۶، ۲۰۲۰)؛ بنابراین،

-
- 1- Entrepreneurship
 - 2- Mei & Symaco
 - 3- Acton
 - 4 - Wu, Wang & Wu
 - 5 - Yuan & Wu
 - 6- Guerrero, Urbano & Gajón

اگر افراد در آموزش، اهداف، محتوا و روش‌های تدریس باهم هماهنگ باشند، بهتر می‌توان از تلاش‌های آموزشی نتیجه گرفت. در این راستا، پژوهش‌ها نشان می‌دهند، که معلمان سهمی اساسی در کاربرد ایده‌های گوناگون در تربیت کارآفرینان دارند، از این‌رو، بایستی با اتخاذ روش‌های تدریس نوآورانه و خلاق، کیفیت آموزش را بهبود بخشید (آکپان^۱، ۲۰۲۱)؛ لذا در مدارس شیوه-های تدریس در درازمدت باعث افزایش توانایی‌های کارآفرینی فراگیران می‌شود و این امر مستلزم اقداماتی همچون پرورش معلمان با روحیه کارآفرینانه، طراحی برنامه‌های درسی مناسب، فراهم کردن محیط یادگیری نوآورانه، ایجاد شبکه‌ها و فرهنگ یادگیری کارآفرینی در مراکز تربیت معلم است (بانها، لویز و اداو^۲، ۲۰۲۲).

در این راستا در نظام تعلیم و تربیت لازم است با راهبردها، رویکردها و شیوه‌های آموزشی مناسب به تربیت و تشویق افرادی پرداخته شود که ساختارهای سنتی را بشکنند و با شناخت فرصت‌ها تغییرات گسترده‌ای در جامعه ایجاد کنند و بتوانند شغل و حرفه معلمی را توسعه دهند. توسعه حرفه‌ای معلمان عبارت است فرایندها و فعالیت‌های طرح‌ریزی شده به منظور افزایش دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های حرفه‌ای معلمان تا اینکه بتوانند موجب بهبود یادگیری دانش آموزان شوند (دلگادو کلوز^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). این تعریف دامنه وسیعی برای توسعه حرفه‌ای معلمان قائل است، با این حال رویکردهای جدید نسبت به توسعه حرفه‌ای، طرف‌دار یادگیری درونی‌سازی بوده و یادگیری حرفه‌ای را مداخله‌ای کوتاه‌مدت نمی‌دانند، بلکه توسعه حرفه‌ای معلمان را فعالیتی بلندمدت می‌دانند که دامنه آن از آموزش معلمان در دانشگاه تا دوره‌های ضمن خدمت معلمان را در بر می‌گیرد و در این آموزش‌ها، باید به الگوی تدریس کارآفرینی معلمان توجه ویژه نمود (جرز یانز، اراندا کاسریز، کوروالان، گونزالس روجاس^۴ و همکاران، ۲۰۱۹).

در همین زمینه، کولومبلی، لوسیانو، پانیلی، و رازیو، پینسی و فرانسسکو^۵ (۲۰۲۲)، بیان می‌کنند، که معلمان کارآفرینی می‌بایست فراتر از رهبران و مدیران باشند، هم‌چنین معلمان کارآفرینی باید همان نوآوران و افراد خطرپذیری باشند، که از فراگیرانشان انتظار دارند، این‌گونه باشند. شین^۶ (۲۰۲۱)،

1- Akpan

2- Banha, Luis & Adão

3 -Delgado Kloos

4 -Jerez Yañez, Aranda Càceres, Corvalán Canessa, González Rojas

5- Colombelli, Loccisano, Panelli, Orazio, Pennisi & Francesco

6- Shahin

نیز در پژوهشی شش ویژگی برای مدل رفتار کارآفرینی حرفه‌ای معلمان طراحی نمود که شامل: دانش کارآفرینی، سازگاری حرفه‌ای، خودکارآمدی حرفه‌ای، تفکر خلاق، مهارت شبکه‌ای و مهارت‌های گروهی، به دست آمد. طبق تعریف یونسکو^۱ (۲۰۱۵)، کارآفرینی باید یکی از مؤلفه‌های اصلی آموزش و پرورش حرفه‌ای باشد: «باتوجه به میزان بیکاری جوانان و اشتغال آسیب‌پذیر، آموزش کارآفرینی مؤلفه‌ای ضروری برای انتقال موفقیت‌آمیز مدرسه به محل کار است». هم‌چنین هاگ و گابریل سون^۲ (۲۰۱۹) باور دارند که تأکید روی تغییرات آموزش، مثل اصلاحات، برای آموزش معلمان بیشتر از دانش‌آموزان ضروری است. این موضوع می‌تواند اهمیت این نکته را روشن سازد که آموزش کارآفرینی بر مبنای یادگیری معلمان است؛ بنابراین، سهم معلم در این مورد اهمیت ویژه‌ای دارد و آموزش معلم را نمی‌توان دست‌کم گرفت. معلم باید با آموزش کارآفرینی ساخته و پرداخته شده باشد. از نظر بل^۳ (۲۰۲۰)، مؤسسات آموزشی باید سازمان‌های کارآفرینی، کلاس‌های درس آن‌ها، مکان‌های کارآفرینی و معلمان آن‌ها به منزله کارآفرین در نظر گرفته شوند؛ بنابراین ضروری است، معلمان از توانمندی‌ها و شایستگی‌های لازم برخوردار باشند؛ زیرا آنان تربیت‌کنندگان نیروی کاری خلاق و نوآور برای رشد و پیشرفت جنبه‌های گوناگون زندگی فردی و اجتماعی فراگیران هستند و برای موفقیت در رسالت خویش بایستی شایستگی‌های لازم را داشته باشند. از دیدگاه چی کو^۴ (۲۰۱۹)، انواع شایستگی‌های معلمان عبارت است از شایستگی‌های شخصی، شایستگی‌های عملکردی، شایستگی‌های نظارتی، شایستگی‌های حرفه‌ای، شایستگی‌های شناختی، شایستگی‌های عاطفی، شایستگی‌های پژوهشی، شایستگی‌های پویایی و مولد بودن.

هم‌چنین، شایستگی به صورت بالقوه به فرآیندها و قابلیت‌های فرد، یعنی شایستگی نوآوری فردی، تعریف شده است (هیرو^۵، ۲۰۱۸). شایستگی‌های فردی مانند انعطاف‌پذیری، انگیزه، تعامل، گرایش به موفقیت، عزت‌نفس و خودمدیریتی. مهارت‌هایی مانند مهارت‌های تفکر آینده‌نگر، خطرپذیر، خلاق و یادگیرنده، مهارت‌های اجتماعی (مانند همکاری، مهارت‌های شبکه‌سازی و

1- UNESCO
 2- Hägg & Gabriellsson
 3- Bell
 4- Chyekoh
 5- Hero

ارتباطی، مهارت‌های مدیریت پروژه، مهارت‌های تصمیم‌گیری، ساخت مهارت‌ها و مهارت‌های فنی) و دانش مربوط به تسلط بر خود یا نظم و انضباط و دانش سایر رشته‌هاست و در این میان الگوی شایستگی کارآفرینی مبتنی بر توانایی فرد برای تبدیل ایده‌ها به عمل است و مبنایی برای کسب مهارت و دانش خاص موردنیاز افرادی است که به ایجاد فعالیت‌های اجتماعی یا تجاری کمک می‌کنند یا خودشان آن‌ها را تولید می‌کنند (جویو - شیان، هان-لیانگ، هورنگ، هسیاو، و لئو و همکاران، ۲۰۲۱). با این اوصاف آموزش به‌منظور توسعه حرفه‌ای و کارآفرینی ضروری است؛ بنابراین، کارآفرینی پدیده‌ای انسانی است که مربوط به طیف وسیعی از شایستگی‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌هاست که نشان می‌دهد، هیچ روش ساده‌ای برای تجزیه و تحلیل آن و دانستن چیزی که می‌تواند فرد را به یک کارآفرین تبدیل کند، وجود ندارد (فریرا، فرناندز و کروس^۲، ۲۰۱۹). بنابراین، بزرگ‌ترین مزیتی که نظام آموزشی می‌تواند، از آن برخوردار باشد، بهره‌مندی از معلمانی شایسته و توانمند، خلاق و کارآفرین پرور است. طبق تحقیقات کیم، رازا و سیدمن^۳ (۲۰۱۹)، معلمان با نشان دادن حس ابتکار عمل و کارآفرینی در مدرسه به‌منزله الگویی برای دانش‌آموزان خود عمل می‌کنند و در این میان معلم شایسته معلمی است، که راه‌ورسم چگونه آموختن، چگونه اندیشیدن و چگونه زیستن را به دانش‌آموزان می‌آموزد و به خودسازی و دانش-افزایی خودش نیز توجه دارد. در ادامه به بررسی برخی از پیشینه‌های پژوهشی مرتبط پرداخته می‌شود.

عبداللهی، سادین، نوه ابراهیم و عباسیان (۱۴۰۱)، در پژوهشی به طراحی مدل بالندگی حرفه‌ای اعضاء هیئت علمی در دانشگاه فرهنگیان با رویکرد داده‌بنیاد و پارادایم آمیخته اکتشافی پرداختند. در بخش یافته‌ها مهارت‌های آموزشی، پژوهشی، مسئولیت حرفه‌ای، سازمانی و فراسازمانی با جزئیات ۱۷ مؤلفه و ۷۶ نشانگر متناسب با شرایط علی و زمینه‌ای تربیت معلم شناسایی و با اتخاذ راهبردهای دانشگاهی و ساختاری پیامدهای فردی، سازمانی و فراسازمانی ارائه شد. نتایج فرضیه‌های مبتنی بر ضرایب مسیر، حاکی از تأیید کلیه فرضیه‌های اصلی و فرعی به‌استثنای تأثیر مؤلفه‌های جهانی شدن و عوامل اجتماعی بر راهبردها و همچنین تأثیر بالندگی حرفه‌ای بر پیامدهای

1- Jeou-Shyan, Han-Liang, Horng, Hsiao, Liu
 2- Ferreira, Fernandes & Kraus
 3- Kim, Raza & Seidman

فراسازمانی، در مدل طراحی شده بود، در نتیجه مطالعه تأثیر، ضرورت بالندگی حرفه‌ای برای دستیابی به دانشگاه موفق در تربیت معلم را تأیید می‌کند. حسینی، علی عسگری، قلناش و احد بیگی (۱۴۰۱)، در پژوهشی به طراحی و اعتباربخشی مدل برنامه درسی کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی ایران پرداختند. سپس با استفاده از نظر ۷ متخصص کارآفرینی اجتماعی و برنامه‌ریز درسی مدل به دست آمده اعتباربخشی شد که مورد تأیید قرار گرفت. در پایان مدل نهایی برنامه درسی کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی با ۸۷ عنوان در قالب عناصر ده گانه، طراحی و تدوین شد. داودی راد، عباس‌پور و میگون پوری (۱۴۰۰)، در پژوهشی به طراحی و اعتباریابی الگوی کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران پرداختند. نتایج نشان داد، عوامل زیرساختی، طراحان و متخصصان برنامه‌ریزی درسی، دانشجو، استاد، عدم آینده‌پژوهی کارآفرینی، اقتصادی، سیاست‌های آموزش عالی، پیامدهای اقتصادی و اجتماعی، مدیریت آموزش عالی، عوامل فرهنگی، اجتماعی و برنامه‌های درسی و کیفیت ناکارآمد، عوامل کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران هستند. بر این اساس، در یک چشم‌انداز کلی، پدیده کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی، به نام عاملیت وجودی شناسایی شد. کشاورزی، جاودانی و بدخشان (۱۴۰۰)، در پژوهشی به طراحی چارچوب شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کارآفرین پرداختند. رویکرد مورد نظر در این پژوهش کیفی و روش مورداستفاده مطالعه موردی بود. نتایج نشان داد، چارچوب اولیه شامل ۵۷ مضمون پایه و چهار مضمون سازمان‌دهنده (شایستگی‌های شخصیتی، تدریس، اجتماعی و حرفه‌ای) حول مضمون فراگیر شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کارآفرین سازماندهی شد. هلیونا و گونگو^۱ (۲۰۲۳)، در پژوهشی به بررسی الگوی آموزش کارآفرینی، یک فرایند یادگیری چالش‌برانگیز به سمت شایستگی کارآفرینی در آموزش پرداختند. در این تحقیق نیاز معلمان به کسب صلاحیت حرفه‌ای بر اساس کارآفرینی، در هر سطح حرفه‌ای (دوره آموزشی) مورد سنجش قرار گرفت. یافته‌های حاصل از نظرسنجی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد با در نظر گرفتن سیاست‌های اروپا در مورد آموزش کارآفرینی، مانند چارچوب صلاحیت کارآفرینی اروپا^۲ و اجرای آن‌ها در بخش آموزشی کشور آلبانی، ۷۵٫۷ درصد از شرکت‌کنندگان این را تأیید کردند، که طراحی مدل آموزش مفاهیم کارآفرینی برای آموزش معلمان ضروری است و سپس آن را باید

¹ - Heliona & Cungu

² - EntreComp

در برنامه درسی مدرسه گنجانند، به‌ویژه در موضوعات خاص مانند آموزش عملی معلمان در کسب و کارهای موفق و انتقال آن به دانش‌آموزان. ۷۲ درصد از شرکت‌کنندگان اذعان دارند که نیاز به دانش بیشتر و یک الگوی عملی در مورد آموزش کارآفرینی دارند، ۸۸/۹ درصد از شرکت‌کنندگان اذعان داشتند که نیاز به دانش بیشتر در مورد آموزش کارآفرینی، ایجاد ارتباطات و ساختارهای همکاری با کسب و کارها و سازمان‌های اجتماعی برای حمایت از برنامه درسی کارآفرینی در مدارس خود، دارند. چوی^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی موانع برنامه درسی کارآفرینی برای تدریس الگوهای توسعه پایدار کارآفرینی طرز فکر دانشجویان آموزش عالی در چین: نقش تعدیل‌کننده جو کارآفرینی در انستیتوی پرداخت. با استفاده از طرح پیمایش مقطعی، داده‌ها از ۱۵ مؤسسه آموزش عالی در چین جمع‌آوری شد نتایج نشان داد که دانشگاه‌ها و توسعه‌دهندگان برنامه‌های کارآفرینی باید به انتخاب الگوهای آموزشی صحیح و ایجاد فضای کارآفرینی حمایتی برای بهینه‌سازی دانش‌آموزان توجه کنند تا در نتیجه توسعه پایدار خود را ترویج می‌کند تا از بروز این مانع جلوگیری کنند. الگوهای توسعه پایدار کارآفرین برای برطرف نمودن موانع کارآفرینی شامل: ایجاد انگیزه‌های به کارگیری خلاقیت و ابتکار منتج به کارآفرینی، و بالابردن سطح تفکر انتقادی که منتج به کارآفرینی شود، گزارش داده شد. بل^۲ (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی انطباق با مدل سازنده‌گرایانه برای آموزش کارآفرینی در کلاس درس و رفع موانع آموزش کارآفرینی در کشور چین پرداخت. برای مطالعه چالش‌هایی که دانشجویان چینی هنگام گذراندن دوره کارآفرینی مبتنی بر تجربه سازنده گرا با تمرکز بر فرآیند به‌جای محتوا با آن مواجه می‌شوند، هشت گروه از دانشجویان بازرگانی در یک دانشگاه چینی وظیفه توسعه پروژه‌هایی را داشتند که به جامعه بین‌المللی دانشگاه ارزش افزوده می‌داد. نتایج پژوهش کیفی نشان داد چهار موضوع کلیدی: آشنایی با فرایند یادگیری ساخت‌گرا، تقویت کارگروهی و پویایی گروه‌های تیمی، پیوند محتوای آموزش داده‌شده به فعالیت‌های عملی و کارآفرینی، و فرایند بازتابی یادگیری در آموزش ساخت‌گرا، شناسایی شد.

با توجه به روند توسعه کشورها، به‌خصوص ایران، در ابعاد گوناگون و با تمرکز بر رشد کارآفرینی به‌عنوان رویکردی جهانی در قلمرو آموزش، در این زمینه، به‌خصوص برای معلمان جامعه ما،

¹ - Cui

² - Bell

کاستی‌هایی وجود دارد و تاکنون چارچوب جامعی مبنی بر آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه طراحی نشده است؛ بنابراین در این زمینه، با درک اهمیت موضوع و با توجه به روند توسعه کشور در ابعاد گوناگون ملی و بین‌المللی و رویکردهای جهانی غالب به رشد کارآفرینی در قلمرو و آموزش، ضروری است که چارچوب مدل کارآفرینانه حرفه‌ای معلمان در پرورش قابلیت‌های وجودی آن‌ها و به‌روزرسانی و کسب مهارت‌های روز و حضور فعالانه در جامعه و ارائه خدمات ارزشمند به کلیه ذی‌نفعان کاوش شود و در توجه قرار گیرد. از این رو، پژوهش حاضر درصدد طراحی و اعتباریابی مدل بهسازی و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه است. در راستای رسیدن به این هدف کلی، تعیین و شناسایی ابعاد، ملاک‌ها و نشانگرهای چارچوب مدل کارآفرینانه حرفه‌ای معلمان در قالب پژوهشی کیفی و کمی مورد سنجش قرار می‌گیرد. حال این سؤال پیش می‌آید که مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه، دارای چه ویژگی‌هایی است؟

سوالات تحقیق

- ۱) مؤلفه‌های آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه کدام‌اند؟
- ۲) شاخص‌های آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه کدام‌اند؟

روش تحقیق

برای انجام پژوهش از رویکرد آمیخته اکتشافی در دو فاز کیفی و کمی که در بخش کیفی از روش تحلیل مضمون و در بخش کمی از تحلیل توصیفی پیمایشی استفاده شد. برای مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه از سه نوع کدگذاری استفاده شد. این سه نوع عبارت‌اند از ۱). کدگذاری باز بر مبنای مصاحبه انجام شده، ۲). کدگذاری محوری و اصلی و ۳). کدگذاری انتخابی. جامعه آماری بخش کیفی پژوهش شامل کلیه اساتید دانشگاه فرهنگیان، دولتی و آزاد شهرکرد (با شاخص‌های ورودی دارای سابقه بیش از ۱۰ سال کار در حوزه برنامه ریزی درسی و کارآفرینی و داشتن مدرک دکتری) با سوابق کارآفرینی (با شاخص‌های ورودی دارای سابقه بیش از ۱۰ سال کار در حوزه برنامه ریزی درسی و کارآفرینی و داشتن مدرک کارشناسی ارشد)، و جامعه آماری بخش کمی پژوهش شامل کلیه اساتید معلمان در حوزه برنامه ریزی درسی و کارآفرینی با شاخص‌های ورودی دارای سابقه بیش از ۵ سال کار در حوزه برنامه ریزی درسی و کارآفرینی و داشتن مدرک لیسانس، شهرکرد بود.

برای بخش کیفی پژوهش، مصاحبه با اساتید دانشگاه فرهنگیان، دولتی و آزاد شهرکرد تا اشباع نظری داده ها ادامه یافت که با ۱۵ نفر مصاحبه‌ها در حد اشباع قرار گرفت. جهت انتخاب افراد برای مصاحبه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. در بعد کمی نیز حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۲۳۰ نفر به دست آمد. مقدار شاخص KMO برابر با ۰/۸۰۱ بوده که نشان از درجه عالی کفایت نمونه‌گیری است. همچنین با توجه به سطح معناداری آزمون بارتلت که ۰/۰۰۱ بدست آمده است و کمتر از خطای ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت، ساختار همبستگی داده‌های جمع آوری شده جهت انجام تحلیل عاملی مناسب است.

در این پژوهش از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. این مصاحبه براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی از قبیل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی انجام شد. براساس موارد استخراج شده از مصاحبه، مضامین اصلی در «منطق» شامل: کمک به رشد مهارت‌های دانش آموزان، کمک به رشد مهارت‌های معلمان، کمک به رشد جامعه، شناسایی فرصت‌ها؛ (۲) مضامین اصلی در «اهداف» شامل: توسعه دانشی معلمان، رشد مهارت‌های فردی معلمان؛ (۳) مضامین اصلی در «محتوا» شامل: محتوای تئوریک (دانشی)، محتوای مهارتی، محتوای براساس متد جهانی؛ (۴) مضامین اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: روش مستقیم، روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ (۵) مضامین اصلی در «مواد آموزشی» شامل مواد آموزشی؛ و (۶) مضامین اصلی در «ارزشیابی» شامل ارزشیابی، به دست آمد.

در این تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته مستخرج از مدل کیفی تهیه شد. سؤالات پرسشنامه بر اساس مصاحبه انجام شده در شش حوزه اصلی: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی برای طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه، تنظیم و ۱۲۷ سوال طی کدگذاری نهایی از مصاحبه‌ها براساس شش حوزه اصلی استخراج شد. سؤالات پرسشنامه به صورت بسته پاسخ و با طیف پنج گزینه‌ای (کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم) بوده که نحوه نمره‌گذاری آن به ترتیب ۱-۲-۳-۴-۵ بود. سؤالات پرسشنامه براساس کدگذاری انتخابی و کدگذاری محوری در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مؤلفه‌های پرسشنامه و سؤالات مربوط به آن‌ها استخراج از کدگذاری مصاحبه

سؤالات	مضامین اصلی (کدگذاری محوری)	حوزه اصلی
۱-۸	رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان	منطق
۹-۱۳	رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان	
۱۴-۱۸	رشد کارآفرینی در جامعه	
۱۹-۲۲	شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی	
۲۳-۲۵	رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان	هدف
۲۶-۲۸	انتقال دانش کارآفرینی به دانش- آموزان	
۲۹-۳۱	رشد توانمندی و استعدادها کارآفرینی در بین معلمان	
۳۲-۳۸	رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان	
۳۹-۶۷	محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی	محتوا
۶۸-۸۶	محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی	
۸۷-۸۹	محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته	
۹۰-۹۴	راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم	راهبرد آموزشی
۹۵-۱۱۲	راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی	
۱۱۳-۱۱۷	مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی	مواد آموزشی
۱۱۸-۱۱۹	مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی	

۱۲۰-۱۲۲	مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی
۱۲۳-۱۲۷	ارزشیابی

پس از ترسیم الگوی مفهومی، جهت گردآوری اطلاعات با هدف اعتبارسنجی از اقدامات انجام شده، پرسشنامه‌ای با ۱۱ گویه طراحی و در اختیار متخصصان و خبرگان قرار گرفت، تا میزان موافقت خود را در مورد هر یک از گویه‌ها و مولفه‌های مربوطه، با انتخاب یکی از نمره‌های ۱ تا ۱۰ اعلام نمایند. پاسخ‌های شرکت‌کنندگان تجزیه و تحلیل گردید، نمرات ۱ تا ۴ نامناسب و نمرات ۶ تا ۹ مناسب در نظر گرفته شد. براساس نتایج، میزان رضایت و توافق شرکت‌کنندگان از مضامین اصلی، بالای ۹۵٪ بود و اعتبار اقدامات انجام شده مورد تأیید قرار گرفت. نتایج حاصله در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. پرسشنامه اعتبارسنجی مدل مفهومی

درصد فراوانی		اجزای مدل
نامناسب	مناسب	
۹۹/۳	۰/۷	به طور کلی تا چه حد مفاهیم و متغیرهای مطرح شده را مناسب مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه می‌دانید؟
۹۶/۴	۳/۶	لطفاً میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان» بیان فرمائید.
۹۵/۳	۴/۷	لطفاً میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان معلمان» بیان فرمائید.
۹۵/۳	۴/۷	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «رشد کارآفرینی در جامعه» بیان فرمائید.

۹۷/۹	۲/۱	میزان موافقت خود را با عوامل مطرح شده در مضمون اصلی «شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی» بیان فرمائید.	مدل آموزش و توسعه
۱۰۰	۰	میزان موافقت خود را با هر یک از عوامل مطرح شده در مضمون اصلی «رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان» فرمائید.	حرفه‌ای معلمان بر اساس
۹۹	۱	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «انتقال دانش کارآفرینی به دانش آموزان» اعلام فرمائید.	رویکرد کارآفرینانه
۹۷/۹	۲/۱	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «رشد توانمندی و استعداد های کارآفرینی در بین معلمان» اعلام فرمائید.	
۹۸/۷	۱/۳	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان» اعلام فرمائید.	
۱۰۰	۰	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی» اعلام فرمائید.	
۹۵/۵	۴/۵	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته» اعلام فرمائید.	
۹۹/۲	۰/۸	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم» اعلام فرمائید.	
۹۷/۷	۲/۳	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی» اعلام فرمائید.	

۹۹	۱	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی» اعلام فرمائید.
۹۸/۷	۱/۳	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی» اعلام فرمائید.
۹۹	۱	میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی» اعلام فرمائید.
۹۶/۴	۳/۶	لطفاً میزان موافقت خود را با موارد مطرح شده در مضمون اصلی «ارزشیابی» بیان فرمائید.

همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود، میزان رضایت و توافق شرکت‌کنندگان از مضامین اصلی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه، بالای ۹۵٪ بود و بدین ترتیب روایی محتوایی سؤالات مطرح شده برای مضامین مذکور مورد تأیید قرار گرفته است. در بررسی اعتبار واگرا در سطح سازه از معیار فورنل-لارکر استفاده شد.

جدول ۳. روایی همگرا

سازه‌ها	روایی همگرا (AVE)
منطق	۰/۵۲
هدف	۰/۵۲
محتوا	۰/۶۱
راهبرد آموزشی	۰/۶۱
مواد آموزشی	۰/۵۲
ارزشیابی	۰/۶۵
کل پرسشنامه	۰/۵۰

نسبت روایی محتوایی یا CVR^1 : این شاخص توسط لاوشه (۱۹۸۶)، طراحی شده است و نمره قابل قبول برای شاخص CVR عدد $0/85$ می‌باشد. جهت محاسبه این نسبت از نظرات کارشناسان متخصص در زمینه محتوای آزمون مورد نظر استفاده می‌شود. ابتدا اهداف آزمون برای خبرگان توضیح داده می‌شود و تعاریف عملیاتی مربوط به محتوای سؤالات بیان می‌شود. سپس از آنها خواسته می‌شود تا هر یک از سؤالات را بر اساس طیف سه بخشی لیکرت طبقه‌بندی کنند. پس از گردآوری دیدگاه خبرگان، می‌توان CVR را محاسبه کرد (هومن، ۱۳۹۴): در پژوهش حاضر نمره برای شاخص CVR عدد $0/91$ بدست آمد.

جدول ۴. ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی

سازه‌ها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
منطق	۰/۸۴	۰/۷۰
هدف	۰/۸۸	۰/۷۶
محتوا	۰/۸۴	۰/۷۴
راهبرد آموزشی	۰/۸۰	۰/۷۷
مواد آموزشی	۰/۸۷	۰/۸۱
ارزشیابی	۰/۸۳	۰/۸۶
کل پرسشنامه	۰/۸۴	۰/۸۰

در بخش کمی جهت تجزیه و تحلیل آماری از نرم افزار $spss26$ و نرم افزار اسمارت pls با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی (pls) که مبتنی بر واریانس استفاده و در بخش کیفی به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از رویکرد گزند تئوری استفاده شد.

¹- Content Validity Ratio

یافته‌ها

جدول ۵. برخی از کدهای باز استخراج شده از مصاحبه و براساس حوزه اصلی (کدگذاری انتخابی) طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه

کد مصاحبه شونده	حوزه اصلی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شونده‌گان
A1/A2/A3 /A4/A5/A 6/A7/A8/ A9/A10/A 11/A12/A 13/A14/A 15	منطق	- رشد مهارت- های کارآفرینی دانش آموزان	-آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی موجب می‌شود تا دانش آموزان نگرش مثبت‌تری به مدرسه داشته باشند. - موجب می‌شود تا دانش آموزان در انجام تکالیف رغبت بیشتری داشته باشند. - موجب می‌شود تا مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان نیز رشد و حول یابد. - موجب می‌شود تا دانش آموزان به مفهوم کاملتری از کارآفرینی دست یابند.
		- رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان	- آموزش حرفه‌ای معلمان موجب می‌شود تا استعدادهای کارآفرینی معلمان کشف شود . - موجب می‌شود رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان توسعه یابد - موجب می‌شود، تا معلمان به مفهوم کاملتری از کارآفرینی دست یابند.
		- رشد کارآفرینی در جامعه	-آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی موجب می‌شود تا استعدادهای کارآفرینی در جامعه هم بارور شود. - موجب می‌شود تا معلمان کسب و کارهای جدیدی در جامعه ایجاد کنند

<p>- موجب می شود تا دانش آموزان آموزش دیده، توسط معلمان، کسب و کارهای جدیدی در جامعه ایجاد کنند.</p>	
<p>- موجب می شود تا آموزش کارآفرینی معلمان به دیگر افراد جامعه توسعه یابد.</p>	
<p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و به دنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود این-گونه دانش آموزان به بازار کار موجب رشد یادگیری مهارت های کسب و کار و رشد تفکر خلاق براساس کارآفرینی اتفاق خواهد افتاد.</p>	<p>-شناسایی فرصت ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی</p>
<p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و به دنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب ترقی و پیشرفت و اکتشاف مشاغل جدید براساس کارآفرینی می شود.</p>	
<p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و به دنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب توسعه مشاغل جدید و به دنبال آن کاهش نرخ بیکاری می شود.</p>	
<p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و به دنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب شناسایی فرصت ها شغلی در جامعه، و ایده پردازی جدیدی براساس فرصت ها شکل می گیرد.</p>	
<p>-وقتی آموزش حرفه ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا آنان دانش کارآفرینی حرفه ای را یاد بگیرند.</p>	<p>اهداف -رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان</p> <p>A2/A3/A4 /A6/A7/A9/A8/A10</p>

<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا آنان دانش کارآفرینی حرفه‌ای را یاد بگیرند.</p>	<p>/A11/A13 /A14/A15</p>
<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا آنان مفهومی عملیاتی کارآفرینی حرفه‌ای را یاد بگیرند.</p>	
<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا این دانش به دانش آموزان</p>	<p>-انتقال دانش کارآفرینی به دانش آموزان</p>
<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود، تا دانش آموزان یادگیری خود را در موقعیت‌های جدید توسعه دهند.</p>	
<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا دانش آموزان مهارت‌های کارآفرینی را به یکدیگر آموزش دهند.</p>	
<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد، آن‌ها به توانمندی و استعداد‌های کارآفرینی خود پی خواهند برد.</p>	<p>-رشد توانمندی و استعداد‌های کارآفرینی در</p>
<p>-استفاده معلمان و دانش آموزان از آموزش حرفه‌ای کارآفرینی در جهت راه اندازی کسب و کار جدید استفاده خواهند کرد.</p>	<p>بین معلمان</p>

<p>- رشد مهارت - وقتی نظام آموزش و پرورش، آموزش حرفه‌ای معلمان را براساس رشد کارآفرینی در بین آن‌ها مرتبط با تنظیم کند مهارت‌های زیادی در بین آنان رشد کارآفرینی خواهد کرد از جمله: مهارت‌های ریسک پذیری، مهارت‌های تصمیم‌گیری، مهارت‌های مقابله با ناامیدی، مهارت‌های تحمل ابهام، مهارت‌های تحلیل انتقادی، مهارت‌های حل مسئله، تفکر سیستمی، تیم‌سازی، مهارت‌های مدیریت زمان، مهارت‌های حل مسأله،</p>	<p>مهارت‌های معلمان</p>	<p>مهارت‌های دسترسی به اطلاعات از طریق رایانه</p> <p>- محتوای آموزشی و اطلاعات دانشی برای کسب و کارهای جدید باید متناسب با استانداردهای صلاحیت حرفه‌ای تنظیم شود تا معلمان دانش کاملی کسب کنند.</p> <p>- محتوای آموزش کارآفرینی مبتنی بر سواد اطلاعات و ارتباطات مجازی، سواد رسانه‌ای - محتوای دانشی آموزش کارآفرینی مبتنی بر: مفاهیم بنیادی در زمینه کسب و کار و تجارت، درک اصول و مفاهیم اقتصادی پایه، اصول و مبانی پول، انواع کسب و کارها و انواع فعالیت‌های تجاری، اصول اخلاقی در امور تجاری، آینده پژوهی شغلی براساس کارآفرینی،</p>	<p>- محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی</p>	<p>محتوا A1/A2/A3 /A4/A5/A 6/A7/A8/ A9/A10/A 11/A12/A 13/A14/A 15</p>
---	-----------------------------	--	--	---

<p>اصول عرضه و تقاضا، ماهیت و چگونگی تحلیل هزینه / فایده، تحلیل پیامد تخصصی شدن نیروی کار و تقسیم کار بر بهره وری، قانون نرخ بازگشت کاهنده و عوامل محدود کننده بازده، روابط بین دولت و دنیای کسب و کار/ تجارت،</p>	
<p>-محتوای مهارتی آموزش کارآفرینی باید متناسب با استانداردهای صلاحیت حرفه‌ای تنظیم شود تا معلمان دانش کاملی کسب کنند</p>	<p>-محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی</p>
<p>- محتوای مهارتی آموزش کارآفرینی مبتنی بر: انواع کسب و کارها و انواع فعالیت های تجاری، اصول عرضه و تقاضا، ماهیت و چگونگی تحلیل هزینه / فایده، تحلیل پیامد تخصصی شدن نیروی کار و تقسیم کار بر بهره وری، قانون نرخ بازگشت کاهنده و عوامل محدود کننده بازده،</p>	
<p>روابط بین دولت و دنیای کسب و کار/ تجارت، ارزیابی و برآورد پیامد اقدامات دولت بر فعالیت های اقتصادی خطرپذیر و کارآفرینانه، ارزیابی و برآورد عوامل مؤثر بر سوددهی یک کسب و کار و فعالیت تجاری، عوامل مؤثر بر ریسک در یک کسب و کار و فعالیت تجاری،</p>	
<p>فردانش کارآفرینی مشتمل بر خلاقیت و نوآوری کاری، حل مسئله و تفکر انتقادی در کار، ارتباطات و همکاری در محیط کاری</p>	

مسئولیت پذیری حرفه‌ای براساس کارآفرینی، انعطاف پذیری و عمل حرفه‌ای براساس کارآفرینی.	
- محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته	- باید محتوای که برای آموزش دانشی کارآفرینی تدوین شود که برگرفته از متدهای آموزش کارآفرینی در کشورهای پیشرفته - باید محتوای که برای آموزش مهارتی کارآفرینی تدوین شود که برگرفته از متدهای آموزش کارآفرینی در کشورهای پیشرفته
- ترجمه و چاپ آخرین کتاب‌ها و مقالات مرتبط با آموزش کارآفرینی.	
راهبرد آموزشی	- راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده اساتید دانشگاه بنظر بهتر باشد. - راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده از افراد موفق در کارآفرینی برای سخنرانی استفاده نمود. - برای آموزش حرفه ای معلمان براساس کارآفرینی باید از روش‌های مستقیم و غیرمستقیم استفاده نمود. - راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده از روش‌های مستقیم:
A1/A2/A3 /A4/A5/A 6/A8/A9/ A10/A11/ A12/A13/ A14	کارگاه آموزشی کارآفرینی، روش آموزشی مبنی بر اجرای سمینار، روش آموزشی مبنی بر مصاحبه، روش آموزشی مبنی بر سخنرانی، آموزش از طریق حل مسائل سخنرانی.
- راهبرد آموزش کارآفرینی به روش	- راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده از غیرمستقیم: روش آموزشی مبنی بر ملاقات با کارآفرینان، روش آموزشی مبنی بر حضور در دنیای واقعی مبتنی بر موقعیت کنونی،

<p>روش آموزشی مبنی بر تبادلات بین فردی و بحث و گفتگو،</p> <p>روش آموزشی مبنی بر شبیه سازی کامپیوتری،</p> <p>روش آموزشی مبنی بر پروژه‌های تحقیقاتی در شرکت‌های کارآفرین،</p> <p>روش آموزشی مبنی بر مأموریت کوتاه مدت در شرکت‌های کارآفرین،</p> <p>روش آموزشی مبنی بر تأسیس انجمن‌های کارآفرینی برای معلمان،</p> <p>روش آموزشی مبنی بر برگزاری اردوهای کارآفرینی.</p>	<p>غیرمستقیم و عملیاتی</p>	
<p>مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی می‌تواند از طریق: تدوین کتاب درسی مبتنی بر آموزش کارآفرینی، جزوات کاربردی تدوین شده مبتنی بر آموزش کارآفرینی،</p> <p>مواد آموزشی مبنی بر استفاده از تحقیقات جدید،</p>	<p>-مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی</p>	<p>A1/A3/A4 /A5/A7/A9/A10A11 /A12/A13 /A14/A15</p>
<p>مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی می‌تواند از طریق: مواد آموزشی مبنی بر استفاده از نمایشگاه کارآفرینی</p> <p>آموزش کارآفرینی با استفاده از فوق برنامه، استفاده از برنامه‌های صدا و سیما، تهیه فیلم و اسلاید مبتنی بر آموزش کارآفرینی،</p>	<p>- مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی</p>	
<p>ارزشیابی آموزش کارآفرینی که به معلمان داده می‌شود می‌تواند از طرق موارد: ایجاد چالش کارآفرینی برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی.</p>	<p>-ارزشیابی</p>	<p>ارزشیابی A1/A2/A3 /A4/A5/A7/A9/A10 /A11/A12/</p>

محیط مشخص و سازماندهی شده برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی، مشاهده عملکرد برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی استفاده از چک لیست برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی ارزشیابی از طریق حل مسائل	A13/A14/ A15
--	-----------------

جدول ۵، کدهای باز استخراج شده از مصاحبه و براساس حوزه اصلی (کد گذاری انتخابی) طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه را نشان می‌دهد، که براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی شامل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی بوده و مدل حاصله از مصاحبه، در حوزه اصلی «منطق» شامل: رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان، کمک به جامعه، رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان، رشد کارآفرینی در جامعه، شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی؛ حوزه اصلی در «اهداف» شامل: رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان، انتقال دانش کارآفرینی به دانش‌آموزان، رشد توانمندی و استعدادها کارآفرینی در بین معلمان، رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان؛ حوزه اصلی در «محتوا» شامل: محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته؛ حوزه اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم، راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ حوزه اصلی در «مواد آموزشی» شامل: مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی؛ و حوزه اصلی در «ارزشیابی» شامل: ارزشیابی، به‌دست آمد.

یافته‌های بخش کمی پژوهش

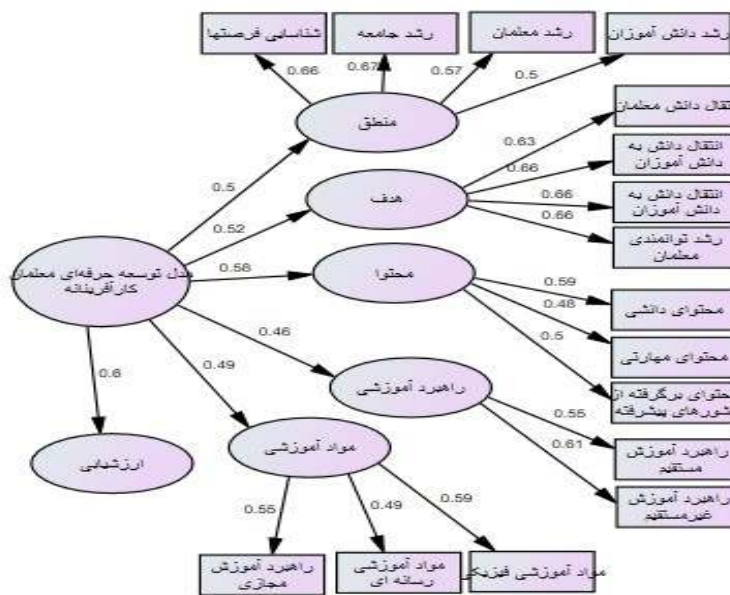
نتایج مربوط به آزمون کولموگوف-اسمیرنوف در خرده مقیاس‌های پرسشنامه نشان داد، مقادیر در سطح ($p < 0/05$)، معنادار نیست بنابراین، با ضریب $0/95$ اطمینان می‌توان فرض نرمال بودن توزیع نمرات در متغیرهای وابسته در نمونه آماری را پذیرفت.

جهت بررسی اعتبار مدل علی آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم استفاده شد. این مقیاس دارای شش سازه‌های اصلی و در مجموع ۱۲۷ سوال است. شکل (۱)، مدل اندازه‌گیری در حالت ضرایب استاندارد (بارعاملی) در حالت ضرایب مقدار t یا معنی‌داری را نشان داده است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی از بررسی روایی و پایایی عوامل علی در جدول (۶)، به همراه پایایی ترکیبی، آلفای کرونباخ و میانگین واریانس استخراج شده در جداول دیگر ثبت شده است. نتایج نشان داد، با توجه به مقدار بارهای عاملی به دست آمده که بیشتر از ۰/۴۰ است و در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ ($p < ۰/۰۵$)، قرار دارند (تمامی مقادیر t بزرگتر از ۱/۹۶ شده است)، نتیجه گرفته می‌شود، که اعتبار سازه تمامی سؤالات تأیید می‌شود. تمامی سؤالات بار عاملی بیشتر از ۰/۴۰ دارند، که اعتبار تمامی سؤالات عوامل علی را تأیید می‌کند.

جدول ۶. بررسی بارهای عاملی سازه‌های پرسشنامه

سازه‌ها	بار عاملی	t آماره	سطح معناداری
منطق	۰/۵۰۱	۲۱/۲۰	۰/۰۰۰۱
هدف	۰/۵۲۹	۹۴/۲۲	۰/۰۰۰۱
محتوا	۰/۵۸۲	۸۷/۲۷	۰/۰۰۰۱
راهبرد آموزشی	۰/۴۶۳	۶۹/۱۵	۰/۰۰۰۱
مواد آموزشی	۰/۴۹۱	۲۶/۱۸	۰/۰۰۰۱
ارزشیابی	۰/۶۰۴	۴۴/۳۰	۰/۰۰۰۱
رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان	۰/۵۰۶	۵۲/۲۰	۰/۰۰۰۱
رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان	۰/۵۷۴	۴۸/۲۵	۰/۰۰۰۱
رشد کارآفرینی در جامعه	۰/۶۷۲	۵۹/۳۹	۰/۰۰۰۱
شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی	۰/۶۶۳	۸۹/۳۷	۰/۰۰۰۱
رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان	۰/۶۳۱	۵۴/۳۵	۰/۰۰۰۱
انتقال دانش کارآفرینی به دانش‌آموزان	۰/۶۶۵	۲۵/۳۸	۰/۰۰۰۱

۰/۰۰۰۱	۵۴/۳۸	۰/۶۶۲	رشد توانمندی و استعداد‌های کارآفرینی در بین معلمان
۰/۰۰۰۱	۷۸/۴۰	۰/۶۷۴	رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان
۰/۰۰۰۱	۴۳/۲۹	۰/۵۹۴	محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی
۰/۰۰۰۱	۹۹/۱۷	۰/۴۸۳	محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی
۰/۰۰۰۱	۳۴/۲۰	۰/۵۰۲	محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته
۰/۰۰۰۱	۲۵/۹۵	۰/۵۵۳	راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم
۰/۰۰۰۱	۲۹/۲۵	۰/۶۱۴	راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی
۰/۰۰۰۱	۲۷/۲۳	۰/۵۹۰	مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی
۰/۰۰۰۱	۱۸/۶۳	۰/۴۹۳	مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی
۰/۰۰۰۱	۲۴/۴۵	۰/۵۴۴	مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی

شکل ۱. بارهای عاملی تایید شده در مدل علی آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان

شکل (۱)، مدل اندازه‌گیری ابعاد آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه را در حالت ضرایب استاندارد شده یا بار عاملی نشان می‌دهد. همان‌طور که در شکل قابل مشاهده است، تمامی بارهای عاملی مقدار مناسب و مورد تأییدی دارند و تمامی بارهای عاملی بیشتر از ۰/۴۰ است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش در مورد مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه نشان داد، براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی شامل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی بوده و مدل حاصله از مصاحبه، در حوزه اصلی «منطق» شامل: رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان، کمک به جامعه، رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان، رشد کارآفرینی در جامعه، شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی؛ حوزه اصلی در «اهداف» شامل: رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان، انتقال دانش کارآفرینی به دانش‌آموزان، رشد توانمندی و استعدادها کارآفرینی در بین معلمان، رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان؛ حوزه اصلی در «محتوا» شامل: محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته؛ حوزه اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم، راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ حوزه اصلی در «مواد آموزشی» شامل: مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی؛ و حوزه اصلی در «ارزشیابی» شامل: ارزشیابی، به‌دست آمد.

یافته‌های پژوهش حاضر، در راستای یافته‌های پژوهش عبداللهی، سادین، نوه ابراهیم و عباسیان (۱۴۰۱)، کشاورزی، جاودانی و بدخشان (۱۴۰۰)، مرادیان، سلیمی و جهانیان (۱۳۹۹)، کمالی، سیف نراقی و نادری (۱۳۹۹)، هیلینا و گونگو (۲۰۲۳)، چوی (۲۰۲۱) و بل (۲۰۲۰)، قرار دارد. در پژوهش عبداللهی و همکاران (۱۴۰۱)، در مدل بالندگی حرفه‌ای اعضای هیئت‌علمی در دانشگاه فرهنگیان به نقش مهارت‌های آموزشی اعضای هیئت‌علمی، در تحقیق کشاورزی و همکاران (۱۴۰۰)، در مدل شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کارآفرین چهار مضمون شایستگی‌های شخصیتی، تدریس، اجتماعی و حرفه‌ای، در مطالعه مرادیان و همکاران (۱۳۹۹)، در مدل توسعه کارآفرینی آموزشی در نظام آموزش عالی به نقش محتوای درسی و توانایی آموزشی اساتید، در پژوهش کمالی و همکاران

(۱۳۹۹)، در طراحی مدل درس کارآفرینی آموزشی چهار عنصر هدف، محتوی، روش تدریس و روش ارزشیابی را برای برنامه درسی کارآفرینی، در تحقیق هیلونا و گونگو (۲۰۲۳)، در الگوی آموزش کارآفرینی تأکید بر نقش مهارت‌های آموزشی معلمان، در مطالعه چوی (۲۰۲۱)، در مدل برنامه درسی کارآفرینی تأکید بر نقش رشد مهارت‌های حرفه‌ای کارآفرینی اساتید، در پژوهش بل (۲۰۲۰)، در مدل سازنده‌گرایانه برای آموزش کارآفرینی بر نقش محتوای درسی، تأکید شده است. در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت، نحوه شکل‌گیری و ثمربخشی آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه، روش‌ها و شیوه‌های خاصی مبتنی بر کمک به رشد مهارت‌های دانش‌آموزان، کمک به رشد مهارت‌های معلمان، استفاده از محتوای دانشی غنی، محتوای مهارتی کاربردی براساس متد جهانی را می‌طلبد که بر پایه‌ها و ارزش‌های ویژه‌ای استوار شده باشد. مجموعه این روش‌ها و باورها را می‌توان یک فرهنگ تلقی کرد که در واقع، فرآیند کارآفرینی در بطن خود فرهنگ خاصی را نهفته دارد. فرهنگ کارآفرینانه فرهنگی است، که در آن جست‌وجوگری، تکاپو و تلاش مستمر و بی‌وقفه برای رسیدن به کمال اساس آن را تشکیل می‌دهد و نیازمند داشتن مهارت‌های دانشی و عملیاتی خاصی است، که طبق نتایج پژوهش حاضر مانند: اطلاعات دانشی و زمینه‌ای در دنیای کسب و کار، انواع کسب و کارها و انواع فعالیت‌های تجاری، مهارت در استفاده از فنون تحلیل فرصت‌های اقتصادی و ترکیب برنامه‌های عملیاتی، مهارت راه‌اندازی و کنترل مؤثر کسب و کار، مهارت‌های ارتباط اینترنتی با منابع اقتصادی، می‌باشد. در فرهنگ کارآفرینانه، تصور و خیال، برتر از دانش است؛ فرهنگی که در آن خلاقیت به سیستم فراشناختی ذهن و کنترل آن می‌انجامد و این در سایه رشد حرفه‌ای معلمان امکان‌پذیر است، که نیازمند کامل شدن مهارت‌های دانشی و عملی کارآفرینی آن‌ها است.

در تبیینی دیگر، مدیران نظام آموزش و پرورش باید بپذیرند که وارد مرحله سوم از حیات شده‌اند و دیگر وظایف و کارکردهای آن‌ها از دو وظیفه سنتی یعنی آموزش و پژوهش فراتر رفته و در این مقطع ضرورتاً باید کارآفرینی را در رأس کارهای خود قرار دهند و نداشتن تفکر حرفه‌ای نسبت به توسعه کارآفرینی در مدارس محسوب می‌شود. به این منظور آن‌ها باید با تدوین چشم‌انداز کارآفرینی، تحولات جدیدی را در نظام آموزش و پرورش بوجود آورند تا هم معلمان و هم دانش‌آموزان به سمت کارآفرینی پیش روند، رسالت و مأموریت جدید را نهادینه و مدارس را به سوی کارآفرین شدن پیش ببرند. برای این کار از فناوری‌های نوین اطلاعاتی استفاده و کارآفرینی را در

سیاست‌های خود تلفیق کنند و با دید و نگاه کارآفرینانه به توسعه حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی بپردازند، و باید در آموزش حرفه‌ای معلمان یک منطق علمی و دانشی، اهداف درسی مبتنی بر خلاقیت و ابتکار، محتوای درسی دانشی و عملیاتی مبتنی بر آموزش کارآفرینی، راهبردهای آموزشی مستقیم و غیرمستقیم، مواد آموزشی مناسب و تجهیزات به روز و ارزشیابی عینی، اجراء شود، تا بدین ترتیب مدل کارآفرینی در توسعه حرفه‌ای معلمان بخوبی پیاده سازی شود.

خلاقیت و کارآفرینی در آموزش و پرورش، محصول مستقیم کیفیت برنامه‌ها، روش‌ها، فعالیت‌ها و فرآیندهای یاددهی-یادگیری است و همان قدر که گسترش کمی برای تصمیم آموزش و پرورش و فراهم آوری زمینه رشد استعدادها ضروری است، توجه و تأکید بر کیفیت نیز برای بروز و پرورش خلاقیت‌ها و کارآفرینی در بین معلمان نیز حیاتی است. آموزش معلمان در دوره‌های ضمن خدمت بدون کیفیت، آموزشی سطحی و غیراثربخش است، که اهداف عمیق و اصلی آموزشی از جمله پرورش خلاقیت و کارآفرینی معلمان و دانش‌آموزان را محقق نخواهد کرد و طراحی این مدل در پژوهش حاضر، به مسئولین وزارت آموزش و پرورش این آگاهی را داده که برای آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه باید برنامه‌ای براساس شش عنصر برنامه درسی منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی انجام بگیرید و عنصر منطق نشان‌دهنده این است، که با توسعه حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی، بسترهای رشد مهارت‌های آن‌ها، دانش‌آموزان و ترویج کارآفرینی در جامعه فراهم خواهد شد و افراد جامعه با تشخیص فرصت‌ها، از ابتکار و خلاقیت بیشتری در توسعه شغلی استفاده خواهند نمود، آنچنان که در تحقیق هیلپونا و گونگو (۲۰۲۳)، پیاده سازی الگوی آموزش کارآفرینی را مبتنی بر آموزش مهارت‌های عملی و تئوری کارآفرینی در بین معلمان دانسته و به این نتیجه رسیدند که با آموزش حرفه‌ای معلمان است که می‌توان کارآفرینی را در بین دانش‌آموزان و سایر افراد جامعه توسعه و ترویج داد.

منابع

حسینی، فاطمه. علی‌عسگری، مجید.، قلتاش، عباس.، و احدیگی، فاطمه. (۱۴۰۱). طراحی و اعتباربخشی مدل برنامه درسی کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی ایران. **فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی**، پیاپی ۲۵: ۱۴۵-۱۷۴.

داوودی راد، دانیال. عباس‌پور، عباس، و میگون پوری، محمدرضا. (۱۴۰۰). طراحی و اعتباریابی الگوی کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران. **فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی**، پیاپی ۵۴: ۳۳-۵۰.

عبداللهی، بیژن. سادین، علی‌اکبر. نوه‌ابراهیم، عبدالرحیم. و عباسیان، حسین. (۱۴۰۱). طراحی مدل بالندگی حرفه‌ای اعضاء هیئت علمی در دانشگاه فرهنگیان با رویکرد داده بنیاد و پارادایم آمیخته اکتشافی. **مدیریت بر آموزش سازمان‌ها**، ۱۱(۳): ۸۳-۴۱.

کشاوری، فهیمه. جاودانی، محمد. و بدخشان، مجید. (۱۴۰۰). طراحی چارچوب شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کارآفرین. **نوآوری‌های آموزشی**، ۲۰(۴): ۵۴-۳۵.

کمالی، ندا. سیف نراقی، مریم. و نادری، عزت‌اله. (۱۳۹۹). طراحی الگوی درس کارآفرینی در دوره کارشناسی آموزش ابتدایی مبتنی بر ویژگی‌های ذهنی- روانی کارآفرینان آموزشی. **فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور**، ۱۱(۲): ۹۰-۷۸.

مرادیان، پریسا. سلیمی، مهتاب. و جهانیان، رمضان. (۱۳۹۹). شناسایی عوامل توسعه کارآفرینی آموزشی در نظام آموزش عالی. **فصلنامه علمی آموزش علوم دریایی**، ۳۵(۲): ۲۱.

Acton, R. (2019). Mapping the evaluation of problem-oriented pedagogies in higher education: A systematic literature review. **Education Sciences**, 9(4): 1-15.

Banha, F., Luís, S. C., & Adão, F. (2022). Entrepreneurship Education: A Systematic Literature Review and Identification of an Existing Gap in the Field. **Education Sciences**, 12: 336.

Bell, R. (2020). Adapting to constructivist approaches to entrepreneurship education in the Chinese classroom. **Stud. High. Educ**, 45: 1694-1710.

Chyekoh, H. (2019). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong kong MBA Students. **Journal of managerial psychology**, 11(3): 12-25.

Cui, J. (2021). The Impact of Entrepreneurship Curriculum with Teaching Models on Sustainable Development of Entrepreneurial Mindset among Higher Education Students in China: The Moderating Role of the Entrepreneurial Climate at the Institution. **Sustainability**, 13, 7950.

Colombelli, A., Loccisano, M., Panelli, A., Orazio, A. Pennisi, M., & Francesco, S. (2022). Entrepreneurship Education: The Effects of Challenge-Based Learning on the Entrepreneurial Mindset of University Students. **Administrative Sciences**, 12: 10.

Cui, J. (2021). The Impact of Entrepreneurship Curriculum with Teaching Models on Sustainable Development of Entrepreneurial Mindset among Higher Education Students in China: The Moderating Role of the Entrepreneurial Climate at the Institution. **Sustainability**, 13: 7950.

Ferreira, J., Fayolle, A., & Ratten, V. (2018). **Entrepreneurial universities: Collaboration, education and policies**. London: Routledge, ISBN 9781786432452.

Guerrero, M., Urbano, D., & Gajón, E. (2020). Entrepreneurial university ecosystems and graduates' career patterns: Do entrepreneurship education programmes and

- university business incubators matter? **Journal of Management Development**, 39(5): 753–775.
- Heliona, M., & Cungu, J. (2023). Entrepreneurship Education, a Challenging Learning Process towards Entrepreneurial Competence in Education. **Administrative Sciences**, 13: 22.
- Hero, L. M. (2018). Innovation tournament as a multidisciplinary activity system to promote the development of innovation competence. **Ammattikasvatuksen aikakauskirja**, 19(4): 8-31.
- Jeou-Shyan, H., Han-Liang, H., Horng, H.L. Hsiao, C.H. Liu, S.F. & Chou, K. (2021). Learning innovative entrepreneurship: Developing an influential curriculum for undergraduate hospitality students. **Journal of Hospitality**, 29: 1132.
- Jerez Yáñez, Ó., Aranda Càceres, R., Corvalán Canessa, F., González Rojas, L., & Ramos Torres, A. (2019). A teaching accompaniment and development model: Possibilities and challenges for teaching and learning centers. **International Journal Acad. Dev.** 24: 204–208.
- Kim, S., Raza, M., Seidman, E. (2019). Improving 21-st century teaching skills: The key to effective 21-century learners. **Research in Comparative and International Education**, 14(1): 99-117.
- Mei, W. & Symaco, L. (2020). University-wide entrepreneurship education in China's higher education institutions: Issues and challenges. **Stud. High. Educ.**, 4: 1–17.
- Shahin, M. (2021). The impact of a STEM-based entrepreneurship program on the entrepreneurial intention of secondary school female students. **International Entrepreneurship and Management Journal**, 32 (4): 435.
- UNESCO. (2015). Transforming technical and vocational education and training: building skills for work and life [Paper presentation]. **Third International Congress on Technical and Vocational Education and Training**, Shanghai, China.
- Wu, W., Wang, H., & Wu, Y. J. (2020). Internal and external networks, and incubatees' performance in dynamic environments: entrepreneurial learning's mediating effect. **The Journal of Technology Transfer**, 46(6): 1707-1733.
- Yuan, C. H., & Wu, Y. J. (2020). Mobile instant messaging or face-to-face? Group interactions in cooperative simulations. **Computers in Human Behavior**, 113, 106508.

Identifying the components of the professional education and development model of teachers

Quarterly Journal of Educational Leadership
& Administration
Islamic Azad University Garmsar Branch
Vol.18, No 2, Summer 2024, No.68

Identifying the components of the professional education and development model of teachers

Ghasem Bamiri¹, Mohsen Dibaei Saber², Seyfollah Fazlollahi Qomshi³

Abstract:

Purpose: The purpose of the present study was to identify the components of the model of professional education and development of teachers based on the entrepreneurial approach.

Method: The research method was a mixed exploratory approach in two phases, qualitative and quantitative, in which thematic analysis method was used in the qualitative part and survey descriptive analysis was used in the quantitative part. The statistical population includes all professors of Farhangian, State, and Azad universities and teachers of Chaharmahal and Bakhtiari provinces. In the qualitative part, 15 people were interviewed at the saturation point and in the quantitative part, 230 people were selected by purposive sampling. The measurement tool in the qualitative part was a semi-structured interview and in the quantitative part a 127-question questionnaire was made by the researcher. To analyze the information in the quantitative part, spss-26 software and smart pls software were used, and in the qualitative part, based on the grand theory approach, theme analysis was used.

Results: The findings showed that there were six elements of the curriculum based on qualitative data: logic, purpose, content, educational strategy, educational materials, and evaluation.

Conclusion: The implementation of teachers' training and professional development based on the entrepreneurial approach will lead to the development of teachers' knowledge and the growth of their individual skills, and they will realize their capabilities and talents.

Keywords: education, professional development of teachers, entrepreneurial approach.

¹ - Ph.D. student of Educational Management Department, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

² - Associate of Shahed University, Tehran, Iran.

³ - Associate Professor, Department of Educational Sciences, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.